

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 212/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. mája 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Ďurčaľovou, Kollárova 35, Martin, pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 11 P 64/2012 z 20. novembra 2012, rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Cop 5/2013 z 28. februára 2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 125/2013 z 11. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2013 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len

„sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 P 64/2012 z 20. novembra 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Cop 5/2013 z 28. februára 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 125/2013 z 11. septembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ 21. júna 2003 uzatvoril manželstvo s [REDAKOVANÉ], ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Partizánske sp. zn. 5 C 221/2008 z 29. apríla 2009. Sťažovateľ je od 27. apríla 2011 v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu práceneschopný, nepoberá sociálne dávky, nemocenské dávky, dávku v hmotnej núdzi ani dávku v nezamestnanosti, teda nemá žiaden príjem a nie je schopný pre nepriaznivý zdravotný stav sám sa živiť. Keďže od rozvodu manželstva neuplynulo viac ako päť rokov, v zmysle § 72 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) návrhom podaným okresnému súdu žiadal o určenie výživného na rozvedeného manžela.

Ako uvádza sťažovateľ, okresný súd jeho návrh zamietol a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„s prihliadnutím na všetky dôkazy a skutočnosti, ktoré vyšli v priebehu konania najavo, dospel k záveru, že hoci navrhovateľ nie je schopný sám sa živiť pre dočasnú práceneschopnosť, bolo by však v rozpore s dobrými mravmi, aby mu súd priznal príspevok na rozvedeného manžela z dôvodov, že po rozvode manželstva vykonával pracovnú činnosť predajom zatepľovacích systémov, teda mal príjem, mal vyplácané provízie z OVB a mal príjem aj z časti nájmu rodinného domu, peniaze minul a nezabezpečil svoju výživu a podľa názoru súdu nie ani v schopnostiach a možnostiach odporkyne, aby platila príspevok na navrhovateľa. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho*

rozhodnutia tiež uviedol, že po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že navrhovateľ preukázateľne nepoberá nemocenské dávky, dávku v hmotnej núdzi a nepoberá ani dávku v nezamestnanosti. Počas práceneschopnosti nepoberá nemocenské dávky, pretože nebol nemocensky poistený, preto mu Sociálna poisťovňa nemocenské dávky nevypláca. Ďalej uviedol, že do takejto situácie sa dostal sám svojim pričinením, pretože ak by si svoje povinnosti plnil, Sociálna poisťovňa by mu nemocenské dávky počas pracovnej neschopnosti vyplácala. Navrhovateľ si mal svoje finančné prostriedky z pracovnej činnosti regulovať tak, aby mal dostatok financií na svoju výživu a nie všetky minúť a že mal so svojimi financiami nakladať tak, aby si zabezpečil svoju výživu na takej úrovni, ako počas manželstva.“.

Krajský súd rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, pretože nedospel k inému záveru, len že by bolo v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine, aby za daných okolností bol sťažovateľovi priznaný nárok na výživné rozvedeného manžela, keď svojím konaním nepochybne zaviniť, že hoci je práceneschopný, nie je schopný sám sa živiť, uspokojovať svoje životné potreby, či už výnosom z vlastného majetku alebo finančnými dávkami, ktoré poskytuje štát, túto situáciu si privodil úmyselne.

Sťažovateľ v sťažnosti cituje zo zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a poukazuje na to, že z nich vyplýva, že „občan nemá nárok na dávku v hmotnej núdzi, ak si neuplatní zákonné nároky, ktorými si môže zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, medzi ktoré patrí aj uplatnenie si nároku na výživné, čo si uplatnil. Taktiež je z citovaných ustanovení zrejmé, že občan, ktorý je práceneschopný sa nezaradí do evidencie uchádzačov o zamestnanie a teda ak nie je evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, nemá ani nárok na poberanie dávky v nezamestnanosti. Sťažovateľ ako samostatne zárobkovo činná osoba si neplatil nemocenské poistenie a teda mu nevznikol ani nárok na nemocenské, pretože mal nízke

príjmy. Ak by mu však aj tento nárok vznikol, nemocenské by už v čase rozhodovania súdov nepoberal, pretože nárok na nemocenské zaniká dňom nasledujúcim po skončení dočasnej pracovnej neschopnosti, najneskôr uplynutím 52. týždňa od vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti, t. j. nárok na nemocenské by sťažovateľovi zanikol v apríli 2012 avšak sťažovateľ je stále nepretržite práceneschopný.“.

Na tieto skutočnosti sťažovateľ poukazoval už v konaní pred súdom prvého stupňa aj v podanom odvolaní. Ani prvostupňový súd, ani odvolací sa nezaoberali jeho námietkou, že aj keby si plnil odvodové povinnosti, mal by vzhľadom na to, že je práceneschopný nárok iba na nemocenské, ktoré však v zmysle „*zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení zaniká najneskôr uplynutím 52. týždňa od vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti, t. j. nárok na nemocenské by sťažovateľovi zanikol v apríli 2012*“, a tiež námietkou, z čoho si mal vytvoriť finančnú rezervu na niekoľko rokov dopredu, ak jeho príjmy boli na úrovni iba minimálnej mzdy, a teda nebolo to v jeho možnostiach a schopnostiach. Ani prvostupňový, ani odvolací súd v odôvodnení rozsudku neuviedli, ako vyhodnotili tieto sťažovateľom namietané skutočnosti.

V odôvodneniach obidvoch rozsudkov podľa názoru sťažovateľa absentuje dostatočné a presvedčivé odôvodnenie, ako bola súdmi posúdená skutočnosť, že sťažovateľ už v čase vydania rozsudku súdu prvého stupňa nemal zo zákona nárok na nemocenské, pretože aj keby naň mal nárok, bolo by mu nemocenské vyplácané iba do apríla 2012, a keďže je práceneschopný, nemá nárok ani na dávku v nezamestnanosti, pretože pre práceneschopnosť sa nemôže uchádzať o zamestnanie a o dávku v hmotnej núdzi nemôže požiadať z dôvodu, že uplatnenie si nárokov na výživné má predchádzať žiadosť o dávku v hmotnej núdzi, a takisto z akých finančných prostriedkov si ma zabezpečiť príjem pre prípad dlhodobej práceneschopnosti.

Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré odôvodnil predovšetkým nedostatočným odôvodnením rozhodnutí súdov nižších stupňov, ktoré malo za následok odňatie možnosti konať pred súdom, ktoré ako jedna z procesných väd zakladá

nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť. Dovolací súd dovolanie odmietol s odôvodnením, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozsudku. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa primárne vysvetlil, z akých úvah vychádzal pri závere, že v prípade navrhovateľa nie sú dané predpoklady pre priznanie ním žiadaného príspevku a z akých dôvodov dospel k záveru, že by bolo v rozpore s dobrými mravmi, ak by súd vyhovel jeho návrhu (keďže sťažovateľ svoje príjmy po rozvoze minul a nezabezpečil svoju výživu) a že by vzhľadom na majetkové pomery odporkyne táto ani nebola schopná prispievať na výživu navrhovateľa. Odvolací súd sa so závermi súdu prvého stupňa stotožnil a na zdôraznenie správnosti jeho dôvodov v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol ďalšie dôvody.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že „nemá v súčasnosti žiaden príjem, ani žiaden majetok a vzhľadom na nepriaznivý zdravotný stav (ako aj pobyty v nemocnici) má obmedzenú schopnosť dosiahnuť príjem. Podľa oznámenia jeho ošetrojúcej lekárky... vzhľadom na zhoršujúci sa zdravotný stav sťažovateľa sa ukončenie PN nepredpokladá. Bez svojho zavinenia sa ocitol v situácii, že nie je schopný sám sa živiť. Pokiaľ mu na živobytie a pokrytie nákladov spojených s liečbou postačovali ušetrené peňažné prostriedky, ktoré nadobudol v čase, keď bol schopný zaobstaráť si príjem, snažil sa žiť z týchto prostriedkov. Avšak vzhľadom na zhoršujúci sa zdravotný stav, ktorý u neho dlhodobo pretrváva nemá možnosť si zaobstaráť príjem, preto bol nútený využiť možnosť zakotvenú v zákone o rodine a požadoval, aby mu v čase jeho práceneschopnosti a teda kým nebude schopný dosahovať príjem prispievala na výživu bývalá manželka podľa jej možností a schopností. Sťažovateľ si na živobytie a na úhradu výživného pre jeho maloletú dcéru musel požičať značnú sumu peňažných prostriedkov.“

Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom zakladá podľa sťažovateľa nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť a znamená porušenie práva na spravodlivý proces, sťažovateľ je toho názoru, že „dovolací súd mal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie“.

Sťažovateľ zastáva názor, že označenými rozhodnutiami súdov „*bolo porušené jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie*“, a preto na základe uvedeného v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„1. Základné práva [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo/125/2013 zo dňa 11.09.2013, rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 CoP/5/2013 zo dňa 28.02.2013 rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 11 P/64/2012 zo dňa 20.11.2012 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 CoP/5/2013 zo dňa 28.02.2013 sa ruší a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia...“.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže zákonom ustanoveným postupom domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd poznamenáva, že medzi základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

1. K napadnutému rozsudku okresného súdu

Ústavný súd konštatuje, že preskúmaniu napadnutého rozsudku okresného súdu vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu označených práv bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí požiadať o ochranu tohto práva ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, IV. ÚS 380/04, III. ÚS 5/05). Takýmto súdom bol vo vzťahu ku okresnému súdu krajský súd, ktorý na základe odvolania sťažovateľa napadnutý rozsudok potvrdil. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K napadnutému rozsudku krajského súdu

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu odôvodnenej v podstate tým, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho námietkami spočívajúcimi v tom, že aj keby si plnil odvodové povinnosti, mal by vzhľadom na to, že je práceneschopný, nárok iba na nemocenské, ktoré však v zmysle „*zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení zaniká najneskôr uplynutím 52. týždňa od vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti, t. j. nárok na nemocenské by sťažovateľovi zanikol v apríli 2012*“, a taktiež námietkou, z čoho si mal vytvoriť finančnú rezervu na niekoľko rokov dopredu, ak jeho príjmy boli na úrovni iba minimálnej mzdy, a teda nebolo to v jeho možnostiach a schopnostiach.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory

všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky, pretože nie je oprávnený zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, I. ÚS 334/08).

Obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných

a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov, a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Okrem toho môže arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokúvaný skutkový prípad. Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania pred všeobecným súdom na súdnu ochranu je založená v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu sa uvádza:

„V prejednávanej veci okresný súd zamietol návrh navrhovateľa na určenie príspevku na výživu rozvedeného manžela z dôvodu, že navrhovateľ, hoci nie je schopný sám sa živiť, si situáciu zaviniť sám tým, že neplatil odvody do Sociálnej poisťovne a finančné prostriedky, ktoré pred dobou práceneschopnosti získal vykonávaním pracovnej činnosti, ako aj z prenájmu, minul bez toho, aby si do budúcnosti finančné prostriedky na výživu odložil a tiež aj z dôvodu, že nie je v možnostiach a schopnostiach odporkyne na primeranú výživu navrhovateľa prispievať.

Okresný súd rozhodoval o návrhu na určenie výživu rozvedeného manžela podľa § 72 ods. 1, 2 Zákona o rodine, podľa ktorého rozvedený manžel, ktorý nie je schopný sám sa živiť, môže žiadať od bývalého manžela, aby mu prispieval na primeranú výživu podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Ak sa bývalí manželia nedohodnú, určí rozsah príspevku na výživu na návrh niektorého z nich súd. Prihliadne pritom aj na príčiny, ktoré viedli k rozvratu vzťahov medzi manželmi.

Rozvodom manželstva zanikajú všetky osobné a právne vzťahy medzi manželmi. V materiálnej oblasti sa preto predpokladá, že každý z manželov je povinný sa postarať sám o seba. Na zmiernenie niektorých majetkových dopadov, vyplývajúcich z rozvodu manželstva, zákon upravuje výnimky.

Základnou podmienkou pre priznanie nároku na vyživovaciu povinnosť po rozvode manželstva je skutočnosť, že rozvedený manžel nie je schopný sám sa živiť, prípadne, že mu príjem nestačí na úhradu nákladov na jeho primeranú výživu. Primeraná výživa podľa súčasného znenia Zákona o rodine neznamená pokrytie len nevyhnutných nákladov na stravovanie, ale tiež uspokojovanie ďalších nevyhnutných potrieb rozvedeného manžela vyplývajúcich z jeho veku, zdravotného stavu, spôsobu života a podobne, ktoré je potrebné posudzovať individuálne. Primeranou výživou sa považuje príspevok vyšší, než by zodpovedal iba tzv. nevyhnutnej výžive. Pri určovaní príspevku na výživu rozvedeného manžela je potrebné tiež v zmysle § 75 ods. 1 prihliadnuť na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Príspevok na výživu rozvedeného manžela je podmienený tým, že jeho poskytovanie nie je v rozpore s dobrými mravmi (§ 75 ods. 2).“

S ohľadom na uvedené bolo podľa krajského súdu úlohou súdu prvého stupňa predovšetkým ustáliť, či obstojí tvrdenie sťažovateľa, že nie je schopný sám sa živiť, že nie je schopný zaistiť si primeranú výživu z vlastných zárobkových, majetkových alebo iných zdrojov a až následne u odporkyne skúmať, aké sú jej schopnosti, možnosti a majetkové pomery na primeranú výživu rozvedeného manžela prispievať, a to všetko za podmienky, či požadovaný príspevok na výživu rozvedeného manžela nie je v rozpore s dobrými mravmi.

Krajský súd ďalej uviedol, že *„sporové konanie je ovládané zásadou prejednávou, ktorá je tradične chápaná tak, že tvrdiť skutočnosti a navrhovať dôkazy, je zásadne vecou účastníkov konania. Právna úprava vychádza z toho, že iniciatíva pri zhromaždení dôkazov zaťažuje zásadne účastníkov a ukladá im, aby na preukázanie svojich tvrdení označili dôkazy. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé následky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe ostatných vykonaných dôkazov. Rovnaké následky potom postihujú aj toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, avšak hodnotenie vykonaných dôkazov súdom dospelo k záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka.“*

Z listinného dôkazu (lekárskej správy [REDAKOVANÉ], všeobecnej lekárky pre dospelých) pre krajský súd vyplynulo, že sťažovateľ je práceneschopný a vzhľadom na jeho neustále zhoršujúci sa zdravotný stav nie je predpoklad ukončenia práceneschopnosti. Z tejto lekárskej správy bolo pre krajský súd nepochybné, *„že navrhovateľ nie je schopný pracovať. Nie je schopný vlastnou prácou sa živiť. Nie je schopný dosiahnuť príjem z pracovnej činnosti, ktorý by pokrýval jeho náklady.“* Pokiaľ sťažovateľ nebol schopný živiť sa vlastnou prácou, správne prvostupňový súd podľa názoru krajského súdu zameral dokazovanie, či sťažovateľ nie je schopný živiť sa ani výnosom z vlastného majetku a či nie je schopný sa živiť z takých štátnych dávok, ktoré sú v podstate určené ako náhrada za pracovný príjem, čo je forma pomoci osobám s nedostatočným príjmom, ktorý slúži na uspokojovanie ich životných potrieb.

Vykonaným dokazovaním pred prvostupňovým súdom považoval krajský súd za preukázané, že sťažovateľ daroval rodinný dom maloletej dcére, pričom tento rodinný dom sťažovateľ užíva s tým, že ho má od dcéry prenajatý za 1 €. Zároveň z výpovede sťažovateľa vyplynulo, že tento rodinný dom prenajal v časti nájomníčke a vopred vyplatené nájomné za dobu piatich rokov finančné prostriedky použil na rekonštrukciu tohto domu.

Dokazovaním pred súdom prvého stupňa bolo podľa krajského súdu taktiež nepochybne zistené a ani sám sťažovateľ tieto zistenia nepochybňoval, „že v období, keď navrhovateľ vykonával samostatne zárobkovú činnosť, neplatil odvody do Sociálnej poisťovne, a tak mu nevznikol nárok na nemocenské dávky, a nakoľko nebol nemocensky poistený, neboli mu priznané ani vyplácané žiadne dávky v nezamestnanosti, o pomoc v hmotnej núdzi navrhovateľ nepožiadal“. Najvyšší súd preto nemohol dospieť k inému záveru, „len že by bolo v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 75 ods. 2 Zákona o rodine, aby za daných okolností bol navrhovateľovi priznaný nárok na výživné rozvedeného manžela, keď svojím konaním nepochybne zavinil, že hoci je práceneschopný, nie je schopný sám sa živiť, uspokojovať svoje životné potreby, či už výnosom zvláštneho majetku alebo finančnými dávkami, ktoré poskytuje štát, túto situáciu si privodil úmyselne“.

Z týchto dôvodov krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým sťažovateľovi nepriznal nárok na príspevok na výživu rozvedeného manžela, podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) potvrdil.

Ústavný súd pri preskúvaní namietaného rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posúdenia všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Vzhľadom na obsahovú spojitosť rozsudku krajského súdu s rozsudkom okresného súdu a v nadväznosti na už citovanú judikatúru považoval ústavný súd za potrebné v ďalšom poukázať aj na podstatnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu. Ústavný súd preto preskúmal aj rozsudok okresného súdu, z ktorého vyplýva, že okresný súd z vykonaného dokazovania (podrobne tam rozvedeného) považoval za preukázané, že „... *nie je v schopnostiach a možnostiach odporkyne, aby prispievala na výživu navrhovateľa*“.

Z rozsudku okresného súdu ďalej vyplýva, že „*neschopnosť sám sa živiť môže vyplývať zo subjektívnych alebo objektívnych skutočností na strane oprávneného bývalého manžela. Medzi subjektívne patrí zlý zdravotný stav, žiadna kvalifikácia, alebo jej strata v dôsledku dlhodobej absencie zo zamestnania z dôvodu výkonu osobnej starostlivosti o deti a rodinu. Objektívnymi skutočnosťami sú osobná starostlivosť o maloleté dieťa do 3 rokov veku, resp. staršie dieťa, ak vyžaduje nepretržitú opateru alebo faktická nemožnosť umiestniť dieťa do zariadenia poskytujúceho dennú starostlivosť v danom mieste alebo faktická nemožnosť nájsť si zamestnanie v danom mieste zodpovedajúce jeho fyzických a duševným schopnostiam. Schopnosť bývalého manžela živiť sa sám sa však neodvodzuje len od jeho skutočných a potencionálnych zárobkových možností, ale aj od jeho majetkových pomerov. Tento príspevok nemá charakter sankčného výživného, preto je irelevantné z akých dôvodov došlo k rozvratu manželstva. Súd by však právo na príspevok nepriznal, ak by to odporovalo dobrým mravom, a to ani v prípade, ak by bola splnená podmienka odkázanosti na strane navrhovateľa a zároveň aj podmienka schopnosti poskytovať príspevok na strane odporcu.*“.

Okresný súd hodnotiac dôkazy individuálne a vo vzájomných súvislostiach s prihliadnutím na všetky dôkazy a skutočnosti, ktoré vyšli v priebehu konania najavo, dospel k záveru, že hoci sťažovateľ „*nie je schopný sám sa živiť pre dočasnú práceneschopnosť, bob by však v rozpore s dobrými mravmi, aby súd priznal navrhovateľovi príspevok na rozvedeného manžela z dôvodov už uvedených vyššie, hlavne z dôvodu, že navrhovateľ po rozvode manželstva vykonával pracovnú činnosť predajom zatepľovacích*

systemov, teda mal príjem, mal vyplácané provízie z OVB a mal príjem aj z časti nájmu rodinného domu. peniaze minul a nezabezpečil svoju výživu. Nie je ani v schopnostiach a možnostiach odporkyne, aby platila príspevok na navrhovateľa na rozvedeného manžela vzhľadom na už uvedené v odôvodnení tohto rozsudku.“.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd uznáva, že súčasťou štandardu súdnej ochrany je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (§ 157 ods. 2 OSP). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom,

že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah sa ústavný súd zaoberal posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z uvedených hľadísk a dospel k záveru, že krajský súd na argumentáciu sťažovateľa reagoval primeraným spôsobom (hoci na označené námietky sťažovateľa nereagoval), jeho rozhodnutie v spojení s rozhodnutím okresného súdu sa vysporiadalo s okolnosťami, ktoré majú pre vec podstatný význam a ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Spôsob, akým sa okresný súd posúdil návrh sťažovateľa o určenie príspevku na rozvedeného manžela za odporujúci dobrým mravom v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine, považoval krajský súd za súladný so zákonom. Ústavný súd preto na rozdiel od sťažovateľa považuje odôvodnenie rozsudku krajského súdu za dostatočné.

Na tomto mieste ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané aj to, že i tak nebolo v schopnostiach a možnostiach manželky sťažovateľa, aby prispievala na jeho výživu.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Toto odôvodnenie nevykazuje znaky arbitrárnosti, je ústavne akceptovateľné, pričom ústavný súd nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by ho bolo možné považovať za popierajúce zmysel základného práva na súdnu ochranu, keďže súd zrozumiteľne vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel, a oprel ich o skutkové zistenia. V okolnostiach danej veci nič nesignalizuje, že by ním mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedené platí aj v prípade, keď sa podstata právnych úvah sťažovateľa odlišovala od právneho názoru všeobecných súdov, ktoré síce rozhodli spôsobom, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí, avšak svoje rozhodnutia dostatočne odôvodnil na základe vlastných

myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. K tomu ústavný súd obdobne poznamenáva, že ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietanie porušenia základného práva.

Navyše, úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti. Pre nedostatok právomoci pritom neprislúcha ústavnému súdu vylepšovať či dopĺňať dôvody napadnutého rozsudku krajského súdu.

Keďže ústavný súd dospel k záveru o absencii príčinnej súvislosti medzi sťažovateľom označenými právami a napadnutým rozsudkom krajského súdu, bolo potrebné podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde jeho sťažnosť v tejto časti odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj

za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Právo na súdnu ochranu (ako aj právo na spravodlivé súdne konanie) sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky vo všeobecnosti upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 OSP.

V posudzovanom prípade dovolací súd konštatoval:

„V predmetnom konaní išlo o príspevok na výživu rozvedeného manžela. Právna úprava tohto príspevku je obsiahnutá v... § 72 a § 73 Zákona o rodine. To znamená, že prejednávanou bola taká vec upravená Zákonom o rodine, v prípade ktorej nešlo o žiadnu z výnimiek uvedených v § 238 ods. 4 O. s. p. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v dôsledku toho vykazuje znaky rozsudku, v prípade ktorého je procesná prípustnosť dovolania vylúčená ustanovením § 238 ods. 4 O. s. p.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. (§ 242 ods. 1 O. s. p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal

spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba uviesť, že § 237 O. s. p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je predmet komína významný, preto ak je konanie postihnuté niektorou z vad vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie neprípustné. Prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných väd, ale zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. dovolateľ nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Ďalej najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ v dovolaní vytýka súdom, že v odôvodnení ich rozsudkov absentuje dostatočné a presvedčivé odôvodnenie ich záverov a že sa riadne nevyrovnali s jeho námietkou, že aj keby splnil svoje odvodové povinnosti, nárok na nemocenské by mu v apríli 2012 aj tak zanikol a podľa názoru sťažovateľa tieto nedostatky zakladajú prípustnosť a odôvodnenosť jeho dovolania v zmysle § 237 písm. f) OSP.

Vo vzťahu k uvedenému najvyšší súd poukázal na judikatúru ústavného súdu a odcitoval z uznesenia sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003, podľa ktorého: „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia,

stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.“ Dovolací súd považoval za potrebné v tejto súvislosti upozorniť aj na iné uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05 zo 16. marca 2005, podľa ktorého «Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O. s. p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní“. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv navrhovateľa.».

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že «rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie; rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednáwanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil, z akých úvah vychádzal pri závere, že v prípade navrhovateľa nie sú dané predpoklady pre priznanie ním žiadaného príspevku a z akých dôvodov dospel k záveru, že by bolo v rozpore s dobrými mravmi, ak by súd vyhovel jeho návrhu (keďže navrhovateľ svoje príjmy po rozvode manželstva účastníkov „minul a nezabezpečil svoju výživu“) a že by vzhľadom na jej majetkové pomery odporkyňa by nebola ani schopná prispievať na výživu navrhovateľa. Odvolací súd sa stotožnil s uvedenými závermi súdu prvého stupňa

a na zdôraznenie správnosti jeho dôvodov v dôvodoch svojho rozhodnutie uviedol ďalšie dôvody.».

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižšieho stupňa netrpia nedostatkom riadneho odôvodnenia, ktoré by malo za následok vznik vady podľa § 237 písm. f) OSP .

Ďalej najvyšší súd skonštatoval, že „z odôvodnenia dovolania navrhovateľa vyplýva, že z určujúceho - obsahového - hľadiska (§ 41 ods. 2 O. s. p.) ani nejde z jeho strany o námietku vady v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p., ale o námietku inú, ktorú navrhovateľ uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti postupu a právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Do kategórie vád pri právnom posúdení veci patrí aj námietka navrhovateľa, že súdy neprihliadli na úpravu v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom zabezpečení, podľa ktorej by mu nárok na nemocenské aj tak zanikol.

Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby boli tvrdenia navrhovateľa o existencii tohto dovolacieho dôvodu opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, prichádzalo

do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesné prípustné; to však v prejednávanej veci nie je.“.

Dovolací súd preto uzavrel, že „nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa § 237 O. s. p. a keďže dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok navrhovateľa odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu“.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že najvyšší súd postupoval v súlade s procesnoprávnymi predpismi, keď odmietol dovolanie sťažovateľa ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, po skonštatovaní neexistencie dovolacích dôvodov v zmysle § 237 OSP s osobitným zameraním sa na sťažovateľovo tvrdenie, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f) OSP a taktiež ako dovolanie, ktoré nebolo prípustné ani podľa § 238 OSP. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Uznesenie najvyššieho súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov a nejde o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Z uvedených skutočností vyplýva, že medzi namietaným postupom najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2015